

POSTEFTIRLITIÐ

Ársfrágreiðing 2008-2009

**Frágreiðing um virksemi stovnsins
og gongdina á postmarknaðinum**

Apríl 2009

Innihaldsyvirlit

1. Fororð.....	3
2. Lógargrundarlag	4
3. Posteftirlitið	4
3.1. Stovnurin	4
3.2. Fíggjarkarmur	4
4. Einkarrættur og skyldur til postflutning.....	4
4.1. Konsessióinir	5
4.2. Skráseting av postvinnurekandi	6
5. Virksemið hjá Posteftirlitinum í 2008-2009	6
6. Frælsgering av føroyska postmarknaðinum	8
7. Altjóða samstarv	8

1. Fororð

Postvirksemið sum heild hevur nú í fleiri ár verið fyri broytingum, serliga orsakað av tí stóru menning, ið er og hevur verið innan tele- og KT økið. Hesar broytingar hava í stóran mun eisini ávirkað føroyska postvirksemisøkið, ið kanska er serliga viðbrekið, orsakað av at økið er lutfalsliga lítið.

Posttænastur standa ikki longur einsamallar sum samskiftisháttur ella sum sambinding millum oyggjarnar og umheimin.

Inntøkurnar innan vanliga postvirksemið eru falnar nógv síðstu árinum og Postverk Føroya, sum fyrítøka, stendur frammanfyri sera stórum avbjóðingum, har tað verður neyðugt at tillaga verandi postvirksemið til nútíðar samfelagið, hetta eisini við stóði í, at felagið skal rekast á handilsliga lönandi grundarlagi. Postverk Føroya framdi í 2008 fleiri stórar broytingar í sínum virksemi og hevur boðað frá, at neyðugt er við enn fleiri broytingum og tillagingum, soleiðis at raksturinn av felagnum verður tillagaður. M.a. hevur Postverk Føroya sett í verk seinnapartsútbering av posti og sett í verk kurerskipanir.

Í politisku skipanini hevur síðstu tvey árinum ikki verið eins nógv umrøða av frælsgering av postøkinum, sum tað var, tá samgongan 2004-2008 sat. Nýggj samgonga varð skipað í september 2008, men enn hevur onki verið at frætt um, hvønn leist henda samgonga ætlar at leggja fyri eini framtíðarskipan av føroyska postøkinum.

Jógvan Thomsen
stjóri

2. Lógargrundarlag

Postvirksemið í Føroyum er skipað í Ll. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemið (*postvirksemislógin*), og við kunngerðum gjørdar við heimild í lógini.

Posteftirlitið virkar sbrt. reglugerð frá 24. apríl 2002.

3. Posteftirlitið

3.1. Stovnurin

Posteftirlitið (www.posteftirlit.gov.fo) er almennur stovnur, ið umsitingarliga er lagdur saman við Fjarskiftiseftirlitinum (www.fse.fo), ið eisini fevnir um Tryggingareftirlitið (www.tryggingareftirlit.gov.fo), Elveitingareftirlitið og Kappingareftirlitið (www.kapping.fo).

Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, ið burturav arbeiða við posteftirlitsvirksemi. Uppgávurnar hjá Posteftirlitinum verða eftir raðfesting og tørvi røktar av starvsfólki hjá Fjarskiftiseftirlitinum og í minni mun av starvsfólki hjá hinum stovnunum, og verður hetta millumroknað sbrt. uppgerð.

Posteftirlitið, Fjarskiftiseftirlitið, Tryggingareftirlitið, Elveitingareftirlitið og Kappingareftirlitið hava felags stjóra.

3.2. Fíggjarkarmur

Posteftirlitið er inntøkufíggjaður stovnur. Tey, ið hava fingið loyvi til postflutning, rinda rakstrargjald (konsessiómsgjald) í mun til marknaðarpart av føroyska postvirksemismarknaðinum. Í løtuni er tað einans Postverk Føroya, ið hevur tílíka konsessión, og ber Postverk Føroya sostatt kostnaðin av Posteftirlitinum sbrt. § 19 í konsessiónini. Um so er, at konsessióner verða givnar til onnur enn Postverk Føroya, ella um so er, at øki verða frælsgjørd, fara onnur postvinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av rakstrarkostnaðinum hjá Posteftirlitinum.

Útreiðslurnar hjá Posteftirlitinum í undanfarna ári vóru 154.000 kr. Hetta er umleið tað sama sum árinum fyri.

4. Einkarrættur og skyldur til postflutning

Postvirksemislógin er skipað á tann hátt, at landið sbrt. § 3 í lógini hevur einkarrætt til postflutning av innlendis adresseraðum brøvum umframt adresseraðum brøvum, send úr Føroyum og til Føroya. Í kunngerð hevur landsstýrismaðurin allýst einkarrættarmarkið til brøv, ið viga upp til 100 g.

Landið hevur sbrt. § 4 í lógini skyldu at tryggja neyvari allýstan postflutning kring alt landið, og í kunngerð eru nágreinað stødd og vektarmørk fyri postflutningsskylduni.

Sbrt. postvirksemislógini §§ 7 og 8 eru tveir hættir at veita atgongd til at veita postflutningstænastur í Føroyum.

1. Tann eini er at veita konsessi3n til postvirksemi (postvirksemisloyvi) sbrt. § 8 í postvirksemisl3gini.
2. Hin er at frælsgera ávís 3ki sbrt. § 7 í postvirksemisl3gini, t.e., at landsstýrismaðurin kann taka avgerð um, at ávísir partar av postvirkseminum verða undantiknir einkarrættinum.

4.1. Konsessi3nir

Í postvirksemisl3gini, ið var samtykt og sett í gildi í 2001, varð samstundis skiftisregla sett inn í § 24, soleiðis at Postverk Føroya hevði l3gartryggjaðan einkarrætt til brævaflutning fram til 1. januar 2004.

Enn er tað einans Postverk Føroya, ið sbrt. § 8, stk. 3 hevur fingið konsessi3n til vinnuligan postflutning. Frámerkt er í § 1 í konsessi3nini, at konsessi3nin er at skilja sum eitt loyvi og ikki sum ein einkarrættur.

Posteftirlitið fekk á heysti 2004 ums3kn um konsessi3n til postflutning av brøvum undir 100 g. frá 3ðrum ums3kjara.

Í hesum sambandi metti Posteftirlitið, at áðrenn arbeiddast kundi víðari við hesum ums3kjara, var neyðugt, at landsstýrismaðurin í vinnumálum t3k prinsipiella st3ðu til spurningin at veita 3ðrum loyvi til postflutning innan fyri einkarrættarmarkið. Í sambandi við spurningin at veita 3ðrum loyvi til postflutning innan fyri einkarrættarmarkið má st3ða m.a. takast til, hvussu tryggjað verður, at postvinnurekandi fel3g ikki íkoma, sum bara “cream-skimma” marknaðin, t.e. bert hava virksemi í teimum handilsliga mest l3nandi 3kjunum, og sum harvið máa st3ðið undan flutningsskylduni hjá Postverki Føroya. Eingin endalig niðurst3ða er enn t3kin. Samgongan, ið sat frá januar 2004 til februar 2008, arbeiddi við spurninginum um at frælsgera føroyska post3kið, m.a. var uppskot um at seta 100 g einkarrættarmarkið niður til 50 g til hoyringar á heysti 2006. Hetta uppskot til broyting var t3 ikki framt í verki. Undanfarna og núverandi samgonga hava alment ikki víst á ít3kiligar ætlanir at arbeiða víðari við tilgongdini at frælsgera føroyska post3kið.

Umframt loyvi til postflutning innan fyri einkarrættarmarkið hevur Postverk Føroya í konsessi3nini eisini fingið álagt ymiskar treytir og skyldur, m.a. at tryggja tær flutningsskyldur, ið landið sbrt. § 4 í l3gini hevur.

Í konsessi3nini § 6 eru ásett g3ðskumið fyri flutningstíð og útflýggjan av innlendis adresseraðum brøvum og dagbl3ðum, adresseraðum pakkum, viku- og mánaðarbl3ðum og tíðarritum. G3ðskumiðið er, at 95 % skulu verða útflýggjað eftir teimum ásettu miðunum. Síðstu árin hevur Postverk Føroya altíð nátt settu g3ðskumiðunum, t.d. v3stu mátingar eitt dygdarstig upp á 97,8 % fyrsta ársfjórðing 2008.

Postverk Føroya hevur harumframt einkarloyni til útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum st3ðum.

4.2. Skráseting av postvinnurekandi

Hóast tað bert er Postverk Føroya, ið hevur fingið konsessión til vinnuligan postflutning, eru fleiri kappingarneytar í Føroyum, ið reka virksemlu fevnt av postvirksemislógini. Talan er tó ikki um postvirksemlu, ið er fevnt av einkarrætti landsins.

Sbrt. § 20, stk. 1 í postvirksemislógini hava postvinnurekandi skyldu at skráseta seg sum postvinnurekandi hjá landsstýrismanninum. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til postvinnurekandi. Enn hevur tó ongin skrásett seg. Posteftirlitið hevur í hyggju at arbeiða meira miðvíst við hesum evni í inniverandi ári. Mett verður, at talan er um eina skyldu at lata seg skráseta og ikki nakað, sum postvinnurekandi velja at gera sjálvboðið.

5. Virksemlu hjá Posteftirlitinum í 2008-2009

Konsessióinir

Konsessióin hjá Postverki Føroya frá 26. juni 2007 varð í desember 2008 longd óbroytt fram til 31. desember 2009. Saman við Postverki Føroya hevur Posteftirlitið í hyggju at endurskoða ásetingarnar í konsessióinini; umhugsast skal, um tað er neyðugt við nøkrum týðandi broytingum. Vanliga postvirksemlu er í minking, í Føroyum eins og í londunum rundan um okkum, samfelagið broytist alla tíðina, og fyri eitt nútímans samfelag er neyðugt við tíðarhóskandi posttænastum.

Sum áður upplýst er vanliga postvirksemlu í minking, samfelagið broytist, og tískil er neyðugt at tillaga postvirksemlu og tænasturnar til eitt nútímans samfelag. Postverk Føroya hevur í 2007 og serliga í 2008 umlagt fleiri av sínum tænastum, t.d. eru seinnapartsútbering av vanliga postinum og kurerskipan sett í verk.

Kunngerðin um postkassar, postrivur og postkassastøðir

Kunngerð um postkassar, postrivur og postkassastøðir varð sett í gildi 1. mars 2006. Fólk hava sum heild tikið væl ímóti kunngerðini, og flest øll hava nú fingið síni postkassa- og postrivuviðurskifti í rættlag sbrt. krøvunum, ið eru ásett í kunngerðini. Sbrt. kunngerðini er Posteftirlitið kærmyndugleiki í málum, ið standast av kunngerðini, og hvørt ár hava nøkur kærsmål verið, ið hava snúð seg um viðurskifti fevnd av kunngerðini. Sermerkt fyri kærur, ið standast av postkassakunngerðini, er, at viðgerðin í tílíkum máli hevur verið rættiliga drúgv. Eisini í 2008 var ein tílík drúgv kærur til viðgerðar hjá Posteftirlitinum.

Hámarksprísir

Sbrt. § 12, stk. 2 í konsessióinini ásetur Posteftirlitið í samráði við Postverk Føroya hámarksprísir fyri tænastur og flutning av adresseraðum brøvum, adresseraðum pakkum, tíðindabløðum, dag,- viku,- og mánaðarbløðum umframt tíðarritum. Áseting av hámarksprísimum tekur útgangsstøði í meginregluni um, at Postverk Føroya skal hava fulnað fyri viðkomandi kostnað, umframt rímiligan vinning. Harumframt verður í ávísan mun samanborið við grannalondini fyri at tryggja sær eitt samanberingargrundarlag í sambandi við kostnaðarstöði.

Á sumri í farna ári loyvdi Posteftirlitið Postverki Føroya at hækka hámarksprísirnar og at umskipa flokkingina av adresseraðum brøvum, galdandi til árslok 2010. Høvuðsorsøkin til at hetta loyvið varð givið kemst av, at mongdin av brøvum er fallandi, og at inntøkurnar hjá Postverki Føroya tí eru í samsvarandi minking.

Í sambandi við ásetan av hámarksprísnum kann nevast, at roknskaparreglur fyri Postverk Føroya vóru settar í gildi 7. juni 2004, hetta m.a. sum liður í at hava neyðuga dátugrundarlagið tøkt, so metast kann um, hvørt kappingartreytirnar verða hildnar. Ásett er t.d., at roknskapurin skal bítast upp í 3 økir: 1. Skylda uttan kapping, t.e. brævaflutningur undir 100 g og frímerkir. 2. Skylda í kapping, t.e. í høvuðsheitum pakkasendingar, peningaflytingar, blaðútbering og sendingar uttan áskrift, og 3. Frí kapping, t.e. alt, ið ikki er í 1 og 2. Posteftirlitið og Postverk Føroya hava havt samskifti um tørv á ymiskum broytingum í roknskaparreglunum, umframt at semja er um at arbeiðast skal við at fáa betri javnvág í økisroknskapin. Ein sannroynd er, at høvuðsorsøkin til manglandi javnvág í virkisøkisroknskapinum eru tær áløgdu bindingarnar í løgtingslóg nr. 76 frá 27. mai 2005 um at leggja Postverk Føroya í P/F Postverk Føroya. Í § 1, stk. 3 og 4 í nevndu lóg er Postverk Føroya bundið til at hava økisposthús opin á ávísnum støðum fram til 31. desember 2010. Henda lógarálagda skylda at hava økisposthús opin gevur stórt hall hjá Postverki Føroya.

Broyting í viðskiftatreytum

Postverk Føroya broytti í byrjanini av mars 2009 viðskiftatreytir sínar viðvíkjandi frímerkjum. Gjördur er ein sölulisti yvir frímerkir, og ásett er í viðskiftatreytunum, at frímerkir, ið ikki eru á sölulistanum, kunnu ikki nýtast til postflutning. Nakrir borgarar/kundar vendu sær til Posteftirlitið og vístu sína ónøgd við hesa í broyting.

Posteftirlitið kannaði málið neyvari fyri at meta um, um umrødda broyting í viðskiftatreytunum var fevnd av eftirlitsskylduni hjá Posteftirlitinum. Sbrt. postvirksemislógini § 3, stk. 4 hevur landið einkarrætt at geva út frímerki. Sbrt. § 8, stk. 3 er landsstýrismaðurin heimilaður at veita loyvi til postflutning umframt onnur rættindi sbrt. § 3, stk. 4-6. Landsstýrismaðurin hevur í § 2, nr. 2 í konsessiún til P/F Postverk Føroya veitt Postverk Føroya loyvi at geva út frímerki. Postvirksemislógin ella reglur, ásettar við heimild í lógini, regulera annars ikki útgávu, sølu o.a. av frímerkjum. Posteftirlitið ger tískil ikki meira við ítøkiligum broytingina í viðskiftatreytunum.

Innkrevjing av tolli

Eitt mál, ið Postverk Føroya alment og mótvegis Posteftirlitinum hevur gjørt vart við, eru verandi mannagongdir um at tollviðgera postpakkaflutning. Postverk Føroya hevur ført fram, at orsøkin til at postpakkavirksemi gevur hall, er tað tollinnkrevjingararbeiðið, ið Postverki Føroya er álagt at fremja; eitt arbeiði, ið bæði er orku- og tíðarkrevjandi fyri Postverk Føroya. Postverkið er álagt at fremja hesar tolluppgávur sbrt. kunngerð frá 1958. Føroyska postvirksemi er nógv broytt síðan 1958, og Posteftirlitið hevur í hyggju at kanna eftir, um tað yvirhøvur er heimild fyri, at eitt partafelag, sum Postverk Føroya í dag er, yvirhøvur kann áleggjast tílíkar uppgávur, serliga tá hugsað verður um, at Postverk Føroya í dag ger hetta arbeiðið uttan at fáa endurgjald afturfyri.

Annað

Harumframt hevur Posteftirlitið havt onnur mál til viðgerðar sum liður í dagliga eftirlitsvirkseminum.

6. Frælsgering av føroyska postmarknaðinum

§ 24 í postvirksemislógini gevur landsstýrismanninum heimild at frælsgera marknaðin sbrt. § 7 ella geva øðrum enn Postverki Føroya konsessiión sbrt. § 8.

Lógarálitið til postvirksemislógina leggur í síni endamálsorðing upp til, at fortreytir verða skaptar fyri frælsari kapping.

Stórar útbyggingar eru síðstu árinum farnar fram á samferðsluøkinum, og tað letur til, at útbyggingarnar halda fram. Mett verður, at sum nú er, bógva eini 85 % av íbúgvunum í Føroyum innan fyri eitt øki upp á umleið "1 tíma í bili". Hetta er ein týðandi faktorur, tá hugsað verður um at frælsgera postøkið í Føroyum.

Kjakið um møguliga at frælsgera føroyska postøkið hevur ikki verið eins nógv frammi síðstu 2 árinum og árinum frammanundan, og fleiri viðmerkingar frá Posteftirlitinum til møguliga at frælsgera føroyska postvirksemismarknaðin finnast í undanfarnu ársfrágreiðingum.

7. Altjóða samstarv

Altjóða virkseimið á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipa heimspostvirksemi, taka vanliga fleiri ár. Í evropeiskum høpi er postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conference Européenne des Administrations des postes et des télécommunications) innan CERP.

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaðan á sáttmálar millum fullveldisríki, men Føroyum stendur í boði at luttaka saman við Danmark.

Posteftirlitið hevur tó nakað av samstarvi við norðurlendsku posteftirlitini.